

asoscongress

ULUSLARARASI HUKUK SEMPOZYUMU
INTERNATIONAL SYMPOSIUM ON LAW

TAM METİN KİTABI
CONFERENCE PROCEEDINGS

27-29 Mayıs/May 2021
Eskişehir Osmangazi Üniversitesi

www.asoscongress.com

7. Uluslararası Asos Congress Hukuk Sempozyumu Tam Metin Kitabı

ISBN: 978-625-7813-82-2

Editör

Prof. Dr. Fulya Erlüle

Erişime Açıldığı Tarih

18.08.2021

Asos Yayınevi

1.baskı

Adres: Çaydaçıra Mah. Hacı Ömer Bilginoğlu Cad. No: 67/2-4/MERKEZ/ELAZIĞ

Telefon: 0532 643 75 23

Mail Adresi: asos@asosyayinlari.com

Web: www.asosyayinlari.com

Instagram: <https://www.instagram.com/asosyayinevi/>

Facebook: <https://www.facebook.com/asosyayinevi/>

Twitter: <https://twitter.com/Asosyayinevi>

Sempozyum Onursal Başkanı

Prof. Dr. Dr. jur. h.c. Kemal Şenocak (Ankara Üniversitesi)

Sempozyum Düzenleme Kurulu Başkanı

Prof. Dr. Fulya Erlüle (Marmara Üniversitesi)

Sempozyum Düzenleme Kurulu

Doç. Dr. Mehmet Akçaal (Selçuk Üniversitesi)

Doç. Dr. Hüseyin Melih Çakır (Marmara Üniversitesi)

Doç. Dr. Arzu Arslan Ertürk (Marmara Üniversitesi)

Doç. Dr. Zafer Kahraman (Bahçeşehir Üniversitesi)

Doç. Dr. Birgül Sopacı Öztuna (Marmara Üniversitesi)

Doç. Dr. İpek Sağlam (Marmara Üniversitesi)

Doç. Dr. Canan Yılmaz (Marmara Üniversitesi)

Dr. Öğretim Üyesi Nurten İnce Akman (Marmara Üniversitesi)

Dr. Öğretim Üyesi Bahar Öcal Apaydın (Eskişehir Osmangazi Üniversitesi)

Dr. Öğretim Üyesi İdil Tuncer Kazancı (Recep Tayyip Erdoğan Üniversitesi)

Dr. Öğretim Üyesi Adem Yelmen (İnönü Üniversitesi)

Öğr. Gör. Nagehan İlemin Alan (Kocaeli Üniversitesi)

Ar. Gör. Burcu Erdiñ (İnönü Üniversitesi)

Ar. Gör. Egemen Işık (Marmara Üniversitesi)

Ar. Gör. Simge Saraçoğlu (Galatasaray Üniversitesi)

Bilim Kurulu

Kısmi Statülü Prof. Dr. Björn Arp (American University Washington College of Law/ABD)

Prof. Dr. Erdem Büyüksağış (Université de Fribourg/İsviçre ve Yeditepe Üniversitesi)

Prof. Dr. Riccardo Cardilli (Università degli Studi Roma "Tor Vergata"/İtalya)

Prof. Dr. Michel Heinzmann (Universit  de Fribourg/İsviçre)

Prof. Dr. Osman Isfen (Fern Universit t Hagen/Almanya)

Prof. Dr. Dr. Dres. h.c. Philip Kunig (Freie Universit t Berlin/Almanya ve Türk-Alman Üniversitesi)

Prof. Dr. Luc Lavrysen (Ghent University/Belçika)

Prof. Dr. Carlos Aurelio Esplugues Mota (Universidad de Valencia/İspanya)

Prof. Dr. Salvatore Randazzo (Universit  di LUM-Bari/İtalya)

Prof. Dr. Pascal Pichonnaz (Universit  de Fribourg/İsvi re)

Prof. Dr. Dr. h.c. Silvia Barona Vilar (Universidad de Valencia/İspanya)

Prof. Dr. Ali Yarayan (Friedrich-Alexander-Universit t Erlangen-Nürnberg/Almanya)

Do . Dr. Salvatore Antonio Cristaldi (Universit  degli Studi di Enna "Kore"/ İtalya)

Do . Dr. Roberta Marini (Universit  degli Studi Roma "Tor Vergata"/İtalya)

Do . Dr. Stefano Porcelli (Universit  degli Studi di Bologna/İtalya)

Dr. Öğretim  yesi Egzonis Hajdari (Universiteti AAB - Prishtin , Kosova)

III

Prof. Dr. Faruk Acar (Marmara Üniversitesi)

Prof. Dr. Levent Akın (Ankara Üniversitesi)

Prof. Dr. Şebnem Akipek  cal (TED Üniversitesi)

Prof. Dr. Bahtiyar Akyılmaz (Ankara Hacı Bayram Veli Üniversitesi)

Prof. Dr. Sevgi G l Akyılmaz (Ankara Hacı Bayram Veli Üniversitesi)

Prof. Dr. Sıtkı Anlam Altay (Galatasaray Üniversitesi)

Prof. Dr. Atilla Altop (İstanbul Kültür Üniversitesi)

Prof. Dr. Mehmet Altunkaya (Akdeniz Üniversitesi)

Prof. Dr. O. Gökhan Antalya (Marmara Üniversitesi)

Prof. Dr.  etin Arslan (Hacettepe Üniversitesi)

Prof. Dr. Serkan Ayan (Dokuz Eylül Üniversitesi)

Prof. Dr. Murat Aydođdu (Dokuz Eylül Üniversitesi)

Prof. Dr. Oğuz Sadık Aydos (Ankara Hacı Bayram Veli Üniversitesi)

Prof. Dr. Ali Ayli (Dicle Üniversitesi)

Prof. Dr. Tolga Ayoğlu (Galatasaray Üniversitesi)

Prof. Dr. Tahir İrfan Barlass (İstanbul Üniversitesi)

Prof. Dr. Aslı Makaracı Başak (Bahçeşehir Üniversitesi)

Prof. Dr. Cem Baygın (Erzincan Binali Yıldırım Üniversitesi)

Prof. Dr. Başak Baysal (Kadir Has Üniversitesi)

Prof. Dr. Nurettin Bilici (Çankaya Üniversitesi)

Prof. Dr. Enver Bozkurt (Hasan Kalyoncu Üniversitesi)

Prof. Dr. Ali Cem Budak (İstanbul Ticaret Üniversitesi)

Prof. Dr. Haluk Burcuoğlu (İstanbul Aydın Üniversitesi)

Prof. Dr. Dilek Özkök Çubukçu (Ankara Üniversitesi)

Prof. Dr. H. Murat Develioğlu (Galatasaray Üniversitesi)

Prof. Dr. Bihterin Dinçkol (Marmara Üniversitesi)

Prof. Dr. Murat Doğan (Erciyes Üniversitesi)

Prof. Dr. Mehmet Erdem (Galatasaray Üniversitesi)

Prof. Dr. Fikret Eren (Başkent Üniversitesi)

Prof. Dr. Halûk Emiroğlu (Bilkent Üniversitesi)

Prof. Dr. Özlem Söğütlü Erişgin (TOBB Ekonomi ve Teknoloji Üniversitesi)

Prof. Dr. Baki İlkay Engin (İstanbul Üniversitesi)

Prof. Dr. Zeynep Özlem Üskül Engin (Galatasaray Üniversitesi)

Prof. Dr. Fulya Erlüle (Marmara Üniversitesi)

Prof. Dr. Rifat Erten (Ankara Üniversitesi)

Prof. Dr. Hamide Özden Özkaya Ferendeci (Türk - Alman Üniversitesi)

Prof. Dr. Emrah Ferhatoğlu (Eskişehir Osmangazi Üniversitesi)

Prof. Dr. Kadir Emre Gökyayla (Bahçeşehir Üniversitesi)

7. Uluslararası Asos Congress Hukuk Sempozyumu

- Prof. Dr. Devrim Güngör (Ankara Üniversitesi)
- Prof. Dr. Meltem Kutlu Gürsel (Dokuz Eylül Üniversitesi)
- Prof. Dr. Mehmet Helvacı (İstanbul Üniversitesi)
- Prof. Dr. Serap Helvacı (Marmara Üniversitesi)
- Prof. Dr. Sibel İnceoğlu (Marmara Üniversitesi)
- Prof. Dr. Nur Kaman (İstanbul Medeniyet Üniversitesi)
- Prof. Dr. Cihan Osmanağaoğlu Karahasanoğlu (İstanbul Üniversitesi)
- Prof. Dr. Mustafa Tayyar Karayığit (Marmara Üniversitesi)
- Prof. Dr. Mustafa İsmail Kaya (Ankara Hacı Bayram Veli Üniversitesi)
- Prof. Dr. Selami Kuran (Marmara Üniversitesi)
- Prof. Dr. Yüksel Metin (Süleyman Demirel Üniversitesi)
- Prof. Dr. Halûk Nami Nomer (İstanbul Üniversitesi)
- Prof. Dr. Saim Ocak (Marmara Üniversitesi)
- Prof. Dr. Mehmet Tufan Öğüz (İstanbul Üniversitesi)
- Prof. Dr. Zehra Şeker Öğüz (İstanbul Üniversitesi)
- Prof. Dr. Hayrunnisa Özdemir (Ankara Sosyal Bilimler Üniversitesi)
- Prof. Dr. Saibe Oktay Özdemir (İstanbul Üniversitesi)
- Prof. Dr. Sibel Özel (Marmara Üniversitesi)
- Prof. Dr. Burak Özen (Marmara Üniversitesi)
- Prof. Dr. Ercüment Özkaraca (Marmara Üniversitesi)
- Prof. Dr. Seda Özmumcu (İstanbul Üniversitesi)
- Prof. Dr. Fügen Sargın (TOBB Ekonomi ve Teknoloji Üniversitesi)
- Prof. Dr. Abdurrahman Saygılı (Ankara Üniversitesi)
- Prof. Dr. A. Lale Sirmen (Bilkent Üniversitesi)
- Prof. Dr. Kemal Şenocak (Ankara Üniversitesi)
- Prof. Dr. Zarife Şenocak (Ankara Üniversitesi)

- Prof. Dr. Şükran Şıpka (Altınbaş Üniversitesi)
Prof. Dr. Ali D. Ulusoy (Ankara Üniversitesi)
Prof. Dr. Mehmet Ünal (Başkent Üniversitesi)
Prof. Dr. Cevdet Yavuz (Medipol Üniversitesi)
Prof. Dr. Feridun Yenisey (Bahçeşehir Üniversitesi)
Prof. Dr. Mehmet Kamil Yıldırım (Marmara Üniversitesi)
Prof. Dr. M. Fadıl Yıldırım (Ankara Hacı Bayram Veli Üniversitesi)
Prof. Dr. Turan Yıldırım (Marmara Üniversitesi)
- Doç. Dr. Mehmet Akçaal (Selçuk Üniversitesi)
Doç. Dr. Bülent Algan (Ankara Üniversitesi)
Doç. Dr. Güçlü Akyürek (MEF Üniversitesi)
Doç. Dr. Özge Ayan (Celal Bayar Üniversitesi)
Doç. Dr. Mesut Aygün (Anadolu Üniversitesi)
- Doç. Dr. Taylan Barın (Ankara Yıldırım Beyazıt Üniversitesi)
Doç. Dr. Murat Batı (Samsun Ondokuz Mayıs Üniversitesi)
Doç. Dr. Levent Börü (Hacettepe Üniversitesi)
Doç. Dr. Tolga Candan (Türk-Alman Üniversitesi)
Doç. Dr. Hüseyin Melih Çakır (Marmara Üniversitesi)
Doç. Dr. Anıl Çamyamaç (İzmir Bakırçay Üniversitesi)
Doç. Dr. Seda Öktem Çevik (Bahçeşehir Üniversitesi)
Doç. Dr. Ali Ekin (Recep Tayyip Erdoğan Üniversitesi)
Doç. Dr. Gökhan Erbaş (Hacettepe Üniversitesi)
Doç. Dr. Ozan Ergül (Atılım Üniversitesi)
Doç. Dr. Güneş Okuyucu Ergün (Ankara Üniversitesi)
Doç. Dr. İbrahim Ermenek (Ankara Hacı Bayram Veli Üniversitesi)

- Doç. Dr. Arzu Arslan Ertürk (Marmara Üniversitesi)
- Doç. Dr. Seda Örsten Esirgen (Ankara Üniversitesi)
- Doç. Dr. Çınar Can Evren (Ankara Hacı Bayram Veli Üniversitesi)
- Doç. Dr. İlke Göçmen (Ankara Üniversitesi)
- Doç. Dr. Cenker Göker (Ankara Üniversitesi)
- Doç. Dr. Kürşat Göktürk (Ankara Hacı Bayram Veli Üniversitesi)
- Doç. Dr. Neslihan Göktürk (Ankara Hacı Bayram Veli Üniversitesi)
- Doç. Dr. Fatma Ebru Gündüz (Ankara Yıldırım Beyazıt Üniversitesi)
- Doç. Dr. Gökhan Güneysu (Anadolu Üniversitesi)
- Doç. Dr. Nilüfer Boran Güneysu (Anadolu Üniversitesi)
- Doç. Dr. Damla Gürpınar (Dokuz Eylül Üniversitesi)
- Doç. Dr. Burak Huysal (Bahçeşehir Üniversitesi)
- Doç. Dr. Zafer Kahraman (Bahçeşehir Üniversitesi)
- Doç. Dr. Ahmet Karakocalı (Anadolu Üniversitesi)
- Doç. Dr. Ahmet Kılınç (Ankara Yıldırım Beyazıt Üniversitesi)
- Doç. Dr. Burcu Savaş Kutsal (Bahçeşehir Üniversitesi)
- Doç. Dr. Birgül Sopacı Öztuna (Marmara Üniversitesi)
- Doç. Dr. İpek Sağlam (Marmara Üniversitesi)
- Doç. Dr. Öz Seçer (Bahçeşehir Üniversitesi)
- Doç. Dr. Sedat Sirmen (Ankara Üniversitesi)
- Doç. Dr. Selin Sert Sütçü (Akdeniz Üniversitesi)
- Doç. Dr. Fahri Gökçen Taner (Ankara Üniversitesi)
- Doç. Dr. Nihat Taşdelen (Dicle Üniversitesi)
- Doç. Dr. Murat Topuz (Marmara Üniversitesi)
- Doç. Dr. Murat Tumay (İstanbul Medeniyet Üniversitesi)
- Doç. Dr. Ahmet Yayla (Bahçeşehir Üniversitesi)

Doç. Dr. Bilgehan Yeşilova (Yaşar Üniversitesi)

Doç. Dr. Burçak Yıldız (Ankara Üniversitesi)

Doç. Dr. Gaye Burcu Yıldız (Ankara Üniversitesi)

Doç. Dr. Didem Yılmaz (Bahçeşehir Üniversitesi)

Dr. Öğretim Üyesi M. Beşir Acabey (Dokuz Eylül Üniversitesi)

Dr. Öğretim Üyesi Canan Ünal Adınır (Marmara Üniversitesi)

Dr. Öğretim Üyesi Neslihan Akça (İnönü Üniversitesi)

Dr. Öğretim Üyesi Nurten İnce Akman (Marmara Üniversitesi)

Dr. Öğretim Üyesi Sabah Altay (Marmara Üniversitesi)

Dr. Öğretim Üyesi Bahar Öcal Apaydın (Eskişehir Osmangazi Üniversitesi)

Dr. Öğretim Üyesi Deniz Tekin Apaydın (Marmara Üniversitesi)

Dr. Öğretim Üyesi Eylem Apaydın (Kocaeli Üniversitesi)

Dr. Öğretim Üyesi Mehmet Arslan (Eskişehir Osmangazi Üniversitesi)

Dr. Öğretim Üyesi Ahu Ayanoğlu Moralı (Bahçeşehir Üniversitesi)

Dr. Öğretim Üyesi Duygu Hatipoğlu Aydın (Hacettepe Üniversitesi)

Dr. Öğretim Üyesi Cemal Başar (Pamukkale Üniversitesi)

Dr. Öğretim Üyesi Şafak Parlak Börü (Ankara Üniversitesi)

Dr. Öğretim Üyesi Ersun Civan (TOBB Ekonomi ve Teknoloji Üniversitesi)

Dr. Öğretim Üyesi Sümeyra Altınır Coşkun (Ufuk Üniversitesi)

Dr. Öğretim Üyesi Serdar Demirci (İnönü Üniversitesi)

Dr. Öğretim Üyesi Derya Doğru (Başkent Üniversitesi)

Dr. Öğretim Üyesi Ünsal Dönmez (Ankara Yıldırım Beyazıt Üniversitesi)

Dr. Öğretim Üyesi Zeynep Dönmez (Ankara Yıldırım Beyazıt Üniversitesi)

Yard. Doç. Dr. Mustafa Erçakıca (Bahçeşehir Kıbrıs Üniversitesi)

Dr. Öğretim Üyesi Salim Işık (Özyeğin Üniversitesi)

7. Uluslararası Asos Congress Hukuk Sempozyumu

Dr. Öğretim Üyesi Hamdi Deniz Ege Göktuna (Özyeğin Üniversitesi)

Dr. Öğretim Üyesi Pelin Karaaslan (Eskişehir Osmangazi Üniversitesi)

Dr. Öğretim Üyesi Akasya Kansu Karadağ (Ufuk Üniversitesi)

Dr. Öğretim Üyesi Furkan Kararmaz (Akdeniz Üniversitesi)

Dr. Öğretim Üyesi Fahri Erdem Kaşak (Ankara Hacı Bayram Veli Üniversitesi)

Dr. Öğretim Üyesi Esra Çalışkan Kaşak (Ankara Hacı Bayram Veli Üniversitesi)

Dr. Öğretim Üyesi Ebru Kayabaş (İstanbul Üniversitesi)

Dr. Öğretim Üyesi İdil Tuncer Kazancı (Recep Tayyip Erdoğan Üniversitesi)

Dr. Öğretim Üyesi Hakan Kolçak (Recep Tayyip Erdoğan Üniversitesi)

Dr. Öğretim Üyesi İlknur Serdar (Dokuz Eylül Üniversitesi)

Dr. Öğretim Üyesi Zafer Ertunç Şirin (İstanbul Üniversitesi)

Dr. Öğretim Üyesi Neva Övünç Öztürk (Ankara Üniversitesi)

Dr. Öğretim Üyesi Aybars Pamir (Uludağ Üniversitesi)

Dr. Öğretim Üyesi Ufuk Tekin (Eskişehir Osmangazi Üniversitesi)

Dr. Öğretim Üyesi Barış Toraman (Eskişehir Osmangazi Üniversitesi)

Dr. Öğretim Üyesi Muhammed Emre Tulay (Süleyman Demirel Üniversitesi)

Dr. Öğretim Üyesi Ali Turan (İnönü Üniversitesi)

Dr. Öğretim Üyesi Dilek Dulay Yangın (Manisa Celal Bayar Üniversitesi)

Dr. Öğretim Üyesi Adem Yelmen (İnönü Üniversitesi)

Dr. Öğretim Üyesi Mehtap Yücel (Ankara Hacı Bayram Veli Üniversitesi)

Dr. Öğretim Üyesi Hale Akdağ Yüksel (Antalya Bilim Üniversitesi)

Dr. Öğretim Üyesi İsmail Yüksel (Antalya Bilim Üniversitesi)

İçindekiler

PANDEMİ SÜRECİNDEKİ ATİPİK ÇALIŞMALARDAN ETKİLENEN HUKUKİ YAPILAR.....	1
YÖNETİM KURULU TOPLANTISINA DAVET.....	9
ULUSLARARASI HUKUK AÇISINDAN ROSALİNA – A GEMİSİNE YAPILAN MÜDAHALENİN DEĞERLENDİRİLMESİ.....	19
GÜRÜLTÜ KİRLİLİĞİNDEN DOLAYI YAPI MALİKİNİN SORUMLULUĞU.....	28
SİĞİNMACILARIN DENİZDE GERİ İTİLMESİNİN ULUSLARARASI HUKUK AÇISINDAN DEĞERLENDİRİLMESİ.....	38
YILLIK İŞYERİ KİRA BEDELİNİN PANDEMİDEN ÖNCE PEŞİN ÖDENMİŞ OLMASI HALİNDE KİRACININ UYARLAMA TALEBİ.....	52
ÜVEY ÇOCUKLA ÜVEY ANA/BABA ARASINDAKİ İLİŞKİNİN HUKUKEN DEĞERLENDİRİLMESİ.....	83
SÜRDÜRÜLEBİLİR KAMU ALIMI: KAMU İHALELERİNE SOSYAL VE ÇEVRESEL ÖLÇÜTLERİN DAHİL EDİLMESİ.....	97
AİLE HUKUKU AÇISINDAN NİŞANLILIKTA ŞİDDET VE SONUÇLARI.....	124
SÖZLEŞMENİN KURULMASINDA ROBOTLAR?.....	147
SOSYO-HUKUKİ AÇIDAN DİJİTAL TOPLUM VE HUKUK İLİŞKİSİ.....	157
25.12.2019 TARİH, 2019/1 E. VE 2019/8 K. SAYILI YARGITAY İÇTİHADİ BİRLEŞTİRME KARARININ ZAMANAŞIMINA UĞRAMIŞ BONONUN HUKUKİ NİTELİĞİ HAKKINDA DÜŞÜNDÜRDÜKLERİ.....	164
GİZLEME SURETİYLE HAKSIZ REKABET.....	178
ANONİM ŞİRKETLERİN KAMU DÜZENİNE AYKIRI İŞLEMLERİ SEBEBİYLE FESHİ DAVASININ YÖNETİM KURULUNUN SORUMLULUĞUNA DAİR HÜKÜMLERLE İLİŞKİSİ.....	202
BARTER SÖZLEŞMESİNİN ÖNEMİ VE ETKİN KULLANILMA ÖNERİLERİ.....	214
TÜRK HUKUKUNDA MİLLİ PARKLARIN HUKUKİ NİTELİĞİ VE TABİ OLDUĞU HUKUKİ REJİM.....	224
ABD YÜKSEK MAHKEMESİNİN BOOKİNG.COM’LA İLGİLİ KARARININ TÜRK MARKA HUKUKUNA ETKİSİ.....	249
EKONOMİ CEZA HUKUKUNDA CEZASIZLIĞI GÖRMEK.....	271
ELEŞTİREL İRK TEORİSİ: İRK VE HUKUK ARASINDA KURULAN İLİŞKİYE GENEL BİR BAKIŞ.....	294
TÜKETİCİ İŞLEMLERİ DOLAYISIYLA DÜZENLENEN/DÜZENLENDİĞİ İDDİA EDİLEN KAMBYO SENETLERİNDE GÖREVLİ MAHKEME MESELESİ.....	310

1924 ANAYASASI DÖNEMİNDE ULUSLARARASI ANDLAŞMALARIN YAPILIŞI İLE İLGİLİ UYGULAMANIN ANAYASA'YA UYGUNLUĞU.....	350
İŞÇİNİN SONRADAN ENGELLİ HALE GELMESİNİN DEVAM EDEN İŞ SÖZLEŞMESİNE ETKİSİ.....	368
UZMAN ARABULUCULUK UYGULAMASININ YARATACAĞI USÛLÎ SORUNLAR	387
AVRUPA İNSAN HAKLARI MAHKEMESİ VE ANAYASA MAHKEMESİNİN GÜNCEL KARARLARI İŞİĞİNDA BİR ADLİ KONTROL YÜKÜMLÜLÜĞÜ OLARAK “KONUTUNU TERK ETMEME” ÜZERİNE BAZI TESPİT VE ÖNERİLER	399
DİJİTAL TEKNOLOJİLERLE DESTEKLENEN GÖZETİM TOPLUMUNDA ÖZERKLİK VE MAHREMİYET	424
KİŞİSEL SAĞLIK VERİLERİNİN KORUNMASI BAĞLAMINDA İDARENİN HUKUKİ SORUMLULUĞU	436
ÇEVRENİN KASTEN KİRLETİLMESİ SUÇU	449
DİJİTALLEŞME ÇAĞINDA TÜRK ANONİM ŞİRKETLER HUKUKU	465
PROHIBITION OF ABUSE OF RIGHT WITHIN THE SCOPE OF INDIVIDUAL APPLICATION TO THE CONSTITUTIONAL COURT	479
TEKNOLOJİ GELİŞTİRME BÖLGELERİ KANUNU KAPSAMINDAKİ KULUÇKA MERKEZLERİNE YÖNELİK MALİ DESTEKLERİN DEĞERLENDİRİLMESİ.....	492
REŞİT OLMAYANLA CİNSEL İLİŞKİ SUÇUNUN MAĞDUR İLE ARASINDA EVLENME YASAĞI BULUNAN KİŞİ TARAFINDAN İŞLENMESİNİN ENSEST BAKIMINDAN DEĞERLENDİRİLMESİ.....	497
Anahtar Kelimeler:	497
KRİPTO PARA VE TÜREVLERİNİN VERGİLENDİRİLMESİ: GELİR VERGİSİ ÇERÇEVESİNDE BİR TARTIŞMA	523
ILO NORMLARI VE ELEŞTİRİLERİ BAĞLAMINDA TÜRKİYE'DE GREV ERTELEMELERİ.....	530
YAŞAM HAKKI ÖZELİNDE GÜNCEL AVRUPA İNSAN HAKLARI MAHKEMESİ KARARLARINDA İDARENİN SORUMLULUĞU	554
KIYI DEVLETİNİN AÇIK DENİZLERDEKİ GEMİLERE MÜDAHALE HAKKI KAPSAMINDA GÜNCEL BİR ÖRNEKLEM: “Kıyı Devletinin Karasularına Ulaşmadan Önce Göçmen Botlarının Hareket Noktasına Geri İtilmesi”	578
ANONİM ŞİRKETTE SERMAYE VE KANUNİ YEDEK AKÇELER TOPLAMININ ÜÇTE İKİSİNİN KAYBININ HUKUKİ SONUÇLARI	604
AVRUPA KONSEYİ SİBER SUÇ SÖZLEŞMESİ'NİN TÜRK CEZA VE CEZA MUHAKEMESİ KANUNU'NA ETKİLERİ.....	636
UNIVERSAL JURISDICTION: THE ECTHR STANDARDS	670
GENİŞLETİLMİŞ BENLİK TEORİSİ PERSPEKTİFİNDE VELAYET ALTINDAKİ KÜÇÜĞÜN GÖRÜNTÜSÜNÜN SOSYAL AĞ SİTELERİNDE PAYLAŞILMASININ HUKUKİ YÖNÜ: <i>SHARENTING</i>	679

İRRADE BOZUKLUĞU SEBEBİYLE İPTAL EDİLEN SÖZLEŞMELERDE TASFİYE.....	690
TCK'DAKİ (m.122) AYRIMCILIK SUÇUNUN CİNSEL YÖNELİMLERİ KORUMA FONKSİYONU	702
ÜCRETİNİN ÖDENMEMESİ NEDENİYLE İŞÇİNİN İŞ GÖRMEKTEN KAÇINMA HAKKI	738
KAMU GÖREVLİSİ SAĞLIK MESLEĞİ MENSUBU TARAFINDAN İŞLENEN RESMİ BELGEDE SAHTECİLİK SUÇU	753
CEZA HUKUKUNUN METALAŞMASI OLARAK UZLAŞTIRMA KURUMU.....	799
İDARİ YARGI KARARLARININ UYGULANMASINDA HUKUKİ İMKÂNSIZLIK İDDİASI	811
DANIŞTAY KARARLARI IŞIĞINDA TÜRK İDARİ YARGI HUKUKUNDA YORUM	832
BÜTÇE HAKKININ ANAYASALCILIK İLKESİ VE 2017 ANAYASA DEĞİŞİKLİKLERİ ÇERÇEVESİNDE DEĞERLENDİRİLMESİ	850
ULUSLARARASI HUKUK AÇISINDAN SİBER SALDIRILARA KARŞI MEŞRU MÜDAFAA HAKKI	871
VERGİ HUKUKUNDA KANUN YOLUNDAN VAZGEÇME	889
MÜDAFİİ İLE GÖRÜŞME HAKKI VE KISITLANMASI.....	905
VERGİ YARGISINDA BİRLEŞTİRME KARARI VE YAŞANAN HUKUKİ SORUNLAR.....	922
SİGORTA HUKUKUNDA ZENGİNLEŞME YASAĞI İLKESİ VE MANEVİ ZARARLAR BAKIMINDAN UYGULANABİLİRLİĞİ	971

**ANONİM ŞİRKETLERİN KAMU DÜZENİNE AYKIRI İŞLEMLERİ SEBEBİYLE
FESHİ DAVASININ YÖNETİM KURULUNUN SORUMLULUĞUNA DAİR
HÜKÜMLERLE İLİŞKİSİ**

Dr. Öğr. Üyesi Murat Can Pehlivanoglu*

İstanbul Kent Üniversitesi

ORCID NO: 0000-0001-7326-1859

Öz

6102 sayılı Türk Ticaret Kanunu (TTK) m. 210(3) hükmü uyarınca kamu düzenine veya işletme konusuna aykırı işlemlerde veya bu yönde hazırlıklarda ya da muvazaalı iş ve faaliyetlerde bulunduğu belirlenen ticaret şirketleri hakkında, özel kanunlardaki hükümler saklı kalmak kaydıyla Ticaret Bakanlığınca bu tür işlem, hazırlık veya faaliyetlerin öğrenilmesinden itibaren bir yıl içinde fesih davası açılabilmektedir. Nitekim mezkûr düzenlemeye istinaden ilk derece mahkemelerince 6502 sayılı Tüketicinin Korunması Hakkında Kanun hükümlerini ihlal eden ticaret şirketlerinin feshine dair kararlar verildiği gözlemlenmektedir. Gerçekten de TTK m. 210(3) lafzen değerlendirildiğinde maddenin “kamu düzeni” kavramına istinaden ticaret şirketlerinin tüketici mevzuatının kamu düzenine ilişkin hükümlerinden herhangi birinin devamlılık arz etmese dahi ihlali halinde şirketin feshine karar verilebilme olanağı bulunmaktadır. Ancak TTK m. 210(3) hükmünün kanundaki diğer hükümlerden bağımsız görülmemesi ve hükmün uygulanmasında kanunun diğer hükümlerinin de dikkate alınması gerekmektedir. Bu kapsamda eldeki çalışmada anonim şirketlerde yönetim kurulunun sorumluluğuna ilişkin ilkelerin TTK m. 210(3) hükmüyle ilişkisine yollama yapılmaktadır. Anonim şirket yönetim kurulunun TTK m. 375(1)(e) uyarınca devredilemez görev ve yetkisi ile TTK m. 369(1) uyarınca tedbirli bir yöneticinin özeniyle hareket etme yükümlülüğünden TTK m. 210(3) dairesinde fesih davasının yerindeliğini tespit etme ölçütü olarak faydalanılabileceği değerlendirilmektedir. Tüketici mevzuatı örneğinden hareket edilerek, TTK m. 210(3) dairesinde fesih kararı verilmesinde ticaret şirketlerinin kamu düzenini devamlılık arz eden ve ilk bakışta ihlalin açıkça anlaşılabilirdiği şekilde ihlalinin aranması önerilmektedir. Bu öneri Amerika Birleşik Devletleri’nin Kaliforniya Eyaleti hukukundaki muadil mevzuatla somutlaştırılmaktadır.

Anahtar Kelimeler: Ticaret Şirketlerinin Feshi Davası, Ttk m. 210(3), Yönetim Kurulunun Sorumluluğu, Kamu Düzeni, Tüketicinin Korunması.

I. GİRİŞ

Anonim şirketler hukukuna dair temel ilkelerden biri olan “devletin ilgilenmesi” ilkesini somutlaştıran hükümlerden biri 6102 sayılı Türk Ticaret Kanunu (TTK) m. 210(3) düzenlemesidir¹. “Gümrük ve Ticaret Bakanlığının düzenleme ve denetleme yetkisi” kenar başlığını taşıyan bu hükümde “*Kamu düzenine veya işletme konusuna aykırı işlemlerde veya bu yönde hazırlıklarda ya da muvazaalı iş ve faaliyetlerde bulunduğu belirlenen ticaret şirketleri hakkında, özel kanunlardaki hükümler saklı kalmak kaydıyla, Gümrük ve Ticaret Bakanlığınca, bu tür işlem, hazırlık veya faaliyetlerin öğrenilmesinden itibaren bir yıl içinde fesh davası açılabilir*” kuralına yer verilmektedir². Mezkûr düzenleme ticaret şirketlerinin faaliyetleri sırasında denetlenmelerine ilişkin görülmekte olup³, geniş çapta ve kuvvette mağduriyetlere hızlı ve etkin şekilde müdahale edilebilmesi konusunda önemli bir araç niteliğindedir.

TTK m. 210(3) hükmü doğrultusunda kamu düzenine aykırı faaliyetler gerçekleştiren ticaret şirketlerinin ve bu kapsamda anonim şirketlerin (TTK m. 124(1)), T.C. Ticaret Bakanlığı (Bakanlık) tarafından feshinin dava edilmesi mümkündür. Bununla beraber, TTK sisteminde “kamu düzeni” kavramı tanımlanmamış olduğundan, mezkûr düzenleme tahtında kamu düzenine aykırı faaliyetlerin kapsamına ne tür iş, işlem ve faaliyetlerin gireceği belirsizdir⁴. Bu durum hiç kuşkusuz T.C. Anayasası m. 48 dairesinde özel teşebbüsler kurma özgürlüğüne istinaden faaliyetlerini sürdüren kişiler ve menfaat sahipleri açısından yine Anayasa m. 2 uyarınca hukuk devleti ilkesinin gerektirdiği hukuki güvenlik ve öngörülebilirlik ilkeleri bağlamında sorun teşkil etmektedir.

* İstanbul Kent Üniversitesi, can.pehlivanoglu@kent.edu.tr, Tel: 02126101010, ORCID: 0000-0001-7326-1859.

¹ Pulaşlı, H. (2020). Şirketler Hukuku Genel Esaslar. Ankara: Adalet Yayınevi, s. 249.

² Mülga TTK döneminde de Bakanlığa tanınmış bu yetkinin devletin anonim şirketler üzerinde kontrol ve denetleme haklarından birini yansıttığı kabul edilmekteydi, bkz. Baştuğ, İ. (1974). Şirketler Hukukunun Temel İlkeleri. İzmir: EÜİTBF Yayınları, s. 394.

³ Mutluer, M. K. vd. (2013). Sermaye Şirketlerinin Denetimi. İstanbul: İstanbul Bilgi Üniversitesi Yayınları, s. 28.

⁴ Bkz. Kaderoğlu, M. (2017). Anonim Şirketlerin İnfisalı (Dağılması). İstanbul: 12 Levha Yayıncılık, s. 57.

Bu çalışmada, Bakanlık tarafından kamu düzenine aykırı faaliyetler nedeniyle anonim şirketler aleyhine açılacak fesih davaları konusunda TTK m. 210(3) hükmünün uygulanmasında anonim şirketlere ilişkin diğer TTK hükümlerinin dikkate alınmasının, anılan maddenin işletiminde hukuki güvenlik ve öngörülebilirlik sağlanmasına önemli bir katkı sağlayacağı ortaya konulmaktadır. Bu doğrultuda, yönetim kurulunun devredilemez görev ve yetkileri kapsamında özellikle TTK m. 375(1)(e) hükmünün TTK m. 210(3) dairesinde kamu düzenine aykırı işlemler sebebiyle fesih davasının yerindeliliğini tespitinde bir ölçüt olarak kullanılabilmesi değerlendirilmektedir. Anılan değerlendirme, karşılaştırmalı hukuktan Kaliforniya şirketler hukukunda yer alan muadil mevzuat üzerinden örneklendirilmektedir.

II. FESİH DAVASININ KOŞULLARI

TTK m. 210(3) uyarınca Bakanlığın, ticaret şirketlerinin kamu düzenine aykırı işlemlerde veya bu yönde hazırlıklarda bulunduğunu belirlemesi halinde bu işlem, hazırlık veya faaliyetlerin öğrenilmesinden itibaren fesih davasının bir yıl içinde açılabilir⁵. Dolayısıyla, TTK m. 210(3) hükmüne istinaden kamu düzenine aykırı işlemler sebebiyle fesih davasının açılabilmesi için öncelikle ortada kamu düzenine aykırı işlemler ya da bu yönde hazırlıkların bulunduğu tespit ve davanın da bir yıl içerisinde açılmış olması gerekmektedir. Hükümde sadece kamu düzenine aykırı işlemlerin gerçekleşmiş olmasına değil bu yönde hazırlıkların tespitine de sonuç bağlanmış olup, bu durum uygulama gücünü ve teorik tespit sorunu yaratacağı görüşüyle eleştirilmektedir⁶. Öte yandan, TTK m. 210(3) hükmünün lafzında kamu düzenine aykırı faaliyet teşkil eden bir faaliyetin süreklilik arz etmesinin aranmaması nedeniyle bir defaya mahsus münferit bir ihlal halinin dahi feshe sebebiyet verebileceği belirtilmektedir⁷.

TTK m. 210(1) hükmüne istinaden yürürlüğe konulan Ticaret Şirketlerinin Gümrük ve Ticaret Bakanlığınca Denetlenmesi Hakkında Yönetmelik⁸ (Yönetmelik) içerisinde TTK m. 210(3) düzenlemesinin uygulamasına ilişkin bir kısım hususlar yer almaktadır. Yönetmelik m. 9(3) uyarınca “*Ticaret şirketlerinin, kamu düzenine veya işletme konusuna aykırı işlemlerde veya bu*

⁵ TTK m. 210(3) madde gerekçesinde, fesih davasının açılabilmesinde geçerli bir yıllık sürenin niteliğinin saptanmasının yargı kararlarına ve öğretiyeye bırakıldığı ifade olunmaktadır. Bu sürenin bir hak düşürücü süre değil zamanaşımı süresi niteliğinde olduğu yönünde, bkz. Pulaşlı, s. 606.

⁶ Bahtiyar, M. (2020). Ortaklıklar Hukuku. İstanbul: Beta Yayınevi, s. 386.

⁷ Pulaşlı, s. 606. Karşı yönde, bkz. Sarıkaya, S. (2020). Koronavirüs (Covid-19) Salgını Sebebiyle Sermaye Şirketlerine Getirilen Kar Dağıtım Sınırlaması. BUHFD, C.15(193- 194), 1263- 1301, s. 1288.

⁸ R.G. Tarihi: 28.08.2012 Sayısı: 28395

yönde hazırlıklarda ya da muvazaalı iş ve faaliyetlerde bulunduğu Bakanlık denetim elemanlarınca tespit edilmesi halinde Bakanlıkça fesih davası açılabilmesi için inceleme raporu düzenlenir.” Nitekim inceleme raporu, “teftiş ve soruşturma raporlarına konu olmayan hususlarda düzenlenen rapor” olarak tanımlanmıştır (Yönetmelik m. 9(1)(c)).

O halde TTK m. 210(3) hükmünün uygulanmasına ilişkin ilkeler bağlamında Yönetmelik sisteminden anlaşılan bir husus, Bakanlıkça fesih davasının açılması için öncelikle bu talebin dayanağı bir Bakanlık inceleme raporunun bulunması gerektiğidir. Bakanlık denetim elemanlarınca bir inceleme raporu düzenlenebilmesi için hiç kuşkusuz bir denetim de gerçekleştirilmiş olmalıdır (Yönetmelik m. 9(1)). Bu çerçevede, ticaret şirketlerinin denetimine ise Bakanlıkça resen veya ortakların ya da üçüncü kişilerin istem, ihbar ve şikayetleri üzerine karar verilebilecektir (Yönetmelik m. 8(2)). Ticaret şirketlerinin işlemlerinin denetim ilkeleri ise Yönetmelik m. 6(1) ile ortaya konulmuştur.

III. KAMU DÜZENİ KAVRAMI

TTK m. 210(3) hükmünde bulunan “kamu düzeni” kavramı ne anılan maddede ne de TTK sisteminde tanımlanmış değildir. Nihayetinde kamu düzeninin her hukuk dalında o dalın kendisine has bir kavram biçimini aldığı değerlendirilmektedir⁹. Genel olarak ise kamu düzeni kavramı, bir ülkede belli bir zaman diliminde toplumun ve devletin çıkarlarını yakından ilgilendiren ve tüm hukuk kurallarının oluşturduğu düzeni ifade etmektedir¹⁰. Benzer şekilde, özel hukukta kamu düzeni kavramının genel olarak toplum menfaatini koruyan hükümlerle ortaya çıkan hukuk düzenini veya toplumun doğrudan doğruya menfaatlerini koruyan hukuk kurallarını işaret edecek biçimde tanımlandığı görülmektedir¹¹. Nitekim öğretide TTK m. 210(3) kapsamında kamu düzenine aykırı faaliyetin herhangi bir kanunun kamu yararı için koyduğu ve yaptırıma bağladığı kurala aykırılığı ifade ettiği belirtilmektedir¹².

Yargıtay Hukuk Genel Kurulu E. 2017/130 K. 2019/1394 T. 19/12/2019 kararında kamu düzeni kavramının çerçevesini şu şekilde çizmiştir: “Türk kamu düzeninin ihlalini gerektirecek haller çoğunlukla bir emredici hükmün ihlali halinde düşünülecektir. Fakat her emredici hükmün ihlali halinde veya her emredici hükmü ihlal eden bir yabancı kararın Türk kamu düzenine aykırı

⁹ Atasoy, K. (2020). Sözleşme Özgürlüğünün Kamu Düzenine Aykırılık Sınırı. İstanbul: 12 Levha Yayıncılık, s. 31.

¹⁰ Karasu, R. (2015). Anonim Şirketlerde Emredici Hükümler İlkesi. Ankara: Yetkin Yayınları, s. 37.

¹¹ Bkz. Artık, S.A. (2018). İstinaf Kanun Yolunda Kamu Düzeni Kavramı. TBB Dergisi, (134), 257- 292, s. 261.

¹² Pulaşlı, H. (2018). Şirketler Hukuku Şerhi Cilt III. Ankara: Adalet Yayınevi, s. 2412.

bulunduğunu söylemek olanaklı değildir. İç hukuktaki kamu düzeninin çerçevesi, Türk hukukunun temel değerlerine, Türk genel adab ve ahlak anlayışına, Türk kanunlarının dayandığı temel adalet anlayışına, Anayasada yer alan temel hak ve özgürlüklere, milletlerarası alanda geçerli ortak prensiplere, medeni toplulukların müştereken benimsedikleri ahlak ilkeleri ve adalet anlayışının ifadesi olan hukuk prensiplerine, toplumun medeniyet seviyesine, siyasi ve ekonomik rejimine, insan hak ve özgürlüklerine aykırılık şeklinde çizilebilir.”

Kamu düzeni kavramının kanuna aykırılık kavramından daha sınırlı bir çerçeveyi işaret ettiği anlaşılmaktadır¹³. Nihayetinde öğretide emredici hükümlerin niteliklerine göre kesin nitelikte emredici hükümler ve nisbi emredici hükümler olarak ikiye ayrıldıkları, kesin nitelikte emredici hükümlerle doğrudan doğruya kamu düzenine ilişkin olarak belli bir davranışı ilgililerin iradelerini dikkate almaksızın emreden hükümlerin kastedildiği ifade edilmektedir¹⁴. Ancak konusunun doğrudan kamu düzeni ve çıkarı değil de özel çıkarlar olduğu, özellikle ekonomik olarak zayıf olanı korumaya yönelmiş ancak doğrudan bir kamu çıkarını korumayan emredici hükümlerin ise nisbi emredici hükümler sınıfında yer aldığı vurgulanmaktadır¹⁵. Bu yaklaşım TTK m. 210(3) bağlamında değerlendirildiğinde, mezkûr hüküm uyarınca kamu düzenine aykırı işlem ve faaliyetin, kanunların özellikle kesin nitelikte emredici hükümlerini ihlal eden işlem ve faaliyetlerin varlığı halinde söz konusu bulunabileceğini işaret ettiği söylenebilecektir. Dolayısıyla, yine örneğin “düzen hükmü”¹⁶ niteliğindeki idari veya cezai yaptırımlar öngören kamu hukuku normlarının ihlalinin TTK m. 210(3) kapsamında her durumda kamu düzenine aykırı faaliyete sebep olduğunun kabul edilmemesi gerekecektir.

Bu doğrultuda, örneğin bir ticaret şirketinin suç örgütüne para aktarması¹⁷, şirketin tefecilik ve yağma faaliyeti için paravan olarak kullanılması¹⁸, istifçilik ya da vurgunculuk yapılması¹⁹, 2644 sayılı Tapu Kanunu m. 35 düzenlemesini etkisiz kılmak üzere şirketin kullanılması²⁰ veya kumar

¹³ Alışkan, M. (2007). Türk Ticaret Kanunu'na Göre Sanayi ve Ticaret Bakanlığı'nın Anonim Şirketleri Denetlemesi ve İlgili Fesih Davaları. İstanbul: Legal, s. 200.

¹⁴ Moroğlu, E. (2017). Anonim Ortaklıkta Genel Kurul Kararlarının Hükümsüzlüğü. İstanbul: 12 Levha Yayıncılık, s. 69.

¹⁵ Moroğlu, s. 159.

¹⁶ Bkz. Oğuzman, M. K. ve Barlas, N. (2017). Medeni Hukuk. İstanbul: Vedat Kitapçılık, s. 224.

¹⁷ Can, O. (2015). Gümrük ve Ticaret Bakanlığı'nın Ticaret Şirketlerinin Feshini İsteme Davasında Bir Yıllık Süreye İlişkin Anayasaya Aykırılık Sorunu (TTK m. 210/F.3). BATIDER, C31(4), 111- 126, s. 115.

¹⁸ Yargıtay 11. H.D. E. 2017/2044 K. 2018/7787 T. 10.12.2018.

¹⁹ Pulaşlı (Şerh), s. 2412.

²⁰ Poroy, R. vd. (2019). Ortaklıklar Hukuku II. İstanbul: Vedat Kitapçılık, s. 345.

oynatılması²¹ gibi işlem ve faaliyetler kamu düzenine aykırı işlem ve faaliyetlerden kabul olunacaktır. TTK m. 210(3) düzenlemesi çerçevesinde kamu düzeni kavramının ilk derece mahkemelerince güncel uygulaması incelendiğinde ise, örneğin tüketici mevzuatı dairesinde mesafeli sözleşmelere dair cayma hakkının kullandırılması dahil ilgili yükümlülüklerin yerine getirilmemesinin kamu düzenine aykırı faaliyet teşkil ettiğinin değerlendirildiği görülmektedir²².

IV. YÖNETİM KURULU, SORUMLULUK HÜKÜMLERİ VE TTK M. 210(3)

Yönetim kurulu kanun ve esas sözleşme uyarınca genel kurulun yetkisinde bırakılmış bulunanlar dışında şirketin işletme konusunun gerçekleştirilmesi için gerekli olan her çeşit iş ve işlemler hakkında karar almaya yetkilidir (TTK m. 374(1)). Buna göre, şirketin üst düzeyde yönetimi ve bunlarla ilgili talimatların verilmesi (TTK m. 375(1)(a)) ile yönetimde görevli kişilerin özellikle kanunlara, esas sözleşmeye, iç yönergelere ve yönetim kurulunun yazılı talimatlarına uygun hareket edip etmediklerinin üst gözetimi (TTK m. 375(1)(e)) de yönetim kurulunun devredilemez ve vazgeçilemez görev ve yetkilerinden sayılmaktadır. Dolayısıyla, anonim şirketlerin başta TTK olmak üzere mevzuata uygun faaliyet göstermesini sağlayacak tedbirlerin alınması yönetim kurulunun görev ve yetkisindeki bir husus olarak değerlendirilmektedir²³.

Yönetim kurulunun üst gözetim görevine dair TTK m. 375(1)(e) hükmünün, yönetim kurulunun bir mevzuat uyum organizasyonu kurup uygulama yükümünün temelini teşkil ettiği kabul edilmektedir²⁴. Yönetim kurulunun anonim şirketin mevzuata uygun biçimde faaliyet göstermesini temin edecek tedbirleri alıp almadığının tespitinde TTK m. 369 uyarınca üyelerin görevlerini tedbirli bir yöneticinin özeniyle ve şirketin menfaatlerini dürüstlük kurallarına uyarak gözetmek yükümlülükleri dikkate alınacaktır²⁵. Nitekim yönetim kurulunun şirketin mevzuata uyarlığını temin etmemesi ve bu arada şirket tarafından kamu düzenine aykırı faaliyetlerde bulunulması halinde TTK m. 553(1) dairesinde sorumluluğuna başvurulabileceği kuşkusuzdur²⁶. Bununla beraber, bazı hallerde şirket yönetimlerinin bir fayda ve maliyet analizi çerçevesinde

²¹ Pulaşlı, s. 605.

²² Bkz. İstanbul 19. Asliye Ticaret Mahkemesi E. 2019/281 K. 2020/341 T. 16/07/2020.

²³ Yaşar, T.N. (2021). Anonim Şirket Yönetim Kurulunun Uyum (Compliance) Yükümlülüğü. Tüzel Kişilik Penceresinden Anonim Ortaklık Sempozyumu içinde (s. 267- 274). İstanbul: 12 Levha Yayıncılık, s. 268.

²⁴ Pulaşlı, s. 398.

²⁵ Bkz. Anayasa Mahkemesi G.K. E. 2016/191 K. 2017/131 T. 26/07/2017, Par. 46.

²⁶ Yaşar, s. 275.

kasten bir kısım mevzuat hükümlerini ihlal ettiği bilindiğinden²⁷, her mevzuata aykırı faaliyet sebebiyle yönetim kurulu üyelerinin TTK m. 553 dairesinde ilgilileri tarafından hukuki sorumluluğuna başvurulmayabileceği de aşikardır.

TTK m. 375(1)(e) ile asıl hedeflenenin uygun bir gözetim ve kontrol sistemi kurulması ve yönetim kuruluna devamlı rapor verilmesine ilişkin bir organizasyonun işletilmesinin olduğu ifade edilmektedir²⁸. Bu çerçevede, bir anonim şirketin kamu düzenine aykırı faaliyet göstermesini engelleyici tedbirleri mevzuat uyum organizasyonu kapsamında almak kadar bu yönde bir faaliyet hazırlığının söz konusu bulunması halinde bunun tespiti ile ortadan kaldırılması için eylemlere başvurulması da yine şirket yönetim kurulunun sorumluluğunda bulunmaktadır. Elbette bu mevzuat uyum organizasyonunun oluşturulmasına rağmen ve yönetim kurulunun gereken tüm tedbirleri önceden almasına karşın kamu düzenine aykırı bir faaliyetin gerçekleşmesini engelleyemediği ya da durumdan haberdar olamadığı haller de söz konusu olabilecektir. Bu durumlarda yönetim kurulu bilerek ve isteyerek kamu düzenine aykırı bir eylemi desteklemiş kabul olunamayacağından, örneğin Bakanlık bildiriyle durumdan haberdar olması halinde bu durumu düzeltici tedbirlere başvurabileceği değerlendirilmelidir.

Şirketin mevzuata uyarlılığını sağlama yükümlülüğü ve bunu yerine getirmemesi halinde sorumluluk yönetim kuruluna yüklendiğine göre, şirketin münferit bir işleminin kamu düzenine aykırı olmasına istinaden TTK m. 210(3) dairesinde şirketin feshine karar verilmesinin yönetim kurulunun yükümlülüklerine ilişkin TTK hükümleriyle bir uyumsuzluğa sebep olacağı dikkate alınmalıdır. TTK sisteminde yönetim kuruluna yüklenen mezkûr sorumlulukların tamamen görmezden gelinerek münferit bir olayda derhal şirketin TTK m. 210(3) dairesinde feshi yoluna başvurulması, bu düzenlemeyi öngörüldüğü amaçtan uzaklaştırmış olacaktır. Nihayetinde bir tüzel kişiliğe sahip olan anonim şirketin (TTK m. 125(1)) kendi menfaatleri de bulunduğundan, şirketin salt birtakım kişilerce kamu düzenine aykırı faaliyetlere aracı edilmiş olması şirketin hukuki varlığının öylece sonlandırılması için yeterli görülmemelidir. Üstelik her kanuna aykırılığın Bakanlık tarafından fesih sebebi yapılamayacak bulunmasının bir meşruiyeti de TTK

²⁷ Pollman, E. (2019). Corporate Disobedience. Duke Law Journal, C68(4), 709- 765, s. 725.

²⁸ Pulaşlı, s. 399.

sisteminde ilgililerin mağduriyetlerin giderilmesi konusunda öngörölmüş TTK m. 553(1) gibi alternatif denetim mekanizmalarının bulunmasındadır²⁹.

Öte yandan, kanun hükümlerinin kişilerin Anayasa m. 48 çerçevesinde özel teşebbüs özgürlüğünü yine Anayasa m. 2 uyarınca hukuk devleti ilkesi kapsamında hukuki güvenlik ve öngörülebilirlik içerisinde sürdürülebileceği biçimde yorumlanması ve uygulanması gereklidir³⁰. Kamu düzenine aykırı işlem ve faaliyetlerin kapsamına nelerin girdiğinin belirsiz olması karşısında³¹, bir anonim şirketin neredeyse her faaliyetinde kamu düzenine aykırı işlem tesis etmesi riskinin bulunmasının ticaret hayatının gerektirdiği akışkanlığa zarar vereceği kuşkusuzdur. Bu anlamda hukuki güvenlik ve öngörülebilirliği sağlamanın bir yolu TTK sistemindeki yönetim kurulunun görev ve sorumluluklarına ilişkin hükümlerin TTK m. 210(3) tahtında değerlendirilmesi olarak görölmelidir.

V. KALİFORNİYA HUKUKU

Amerikan hukukunda “corporation” türünde bulunan ve Türk hukukundaki anonim şirkete tekabül eden şirket türünün³², Kaliforniya Şirketler Kanunu³³ (CACC) m. 1801 hükmüyle mahkeme yoluyla feshi halleri düzenlenmiştir. Mezkûr hüküm kanunun “irade dışı fesih” başlıklı kısmında yer almaktadır. Bu çerçevede, şirketin irade dışı fesih halleri genel olarak şirket kisvesi altında fırsatçı davranışlar gerçekleştirilmesinin engellenmesi ve şirkette azınlık durumda bulunan ortakların mağduriyetlerinin giderilmesinin önüne geçilmesi için öngörölmüşlerdir³⁴.

CACC m. 1801 uyarınca Kaliforniya eyalet başsavcısı tarafından resen ya da şikâyet üzerine, şirketlere ilişkin kanun hükümlerinin ciddi şekilde ihlal edilmesi (CACC m. 1801(a)(1)) ile hileli şekilde şirket ayrıcalık ve yetkilerinin kötüye kullanılması hallerinde (CACC m. 1801(a)(2)) şirketin feshinin talep edilebileceği kuralları, TTK m. 210(3) hükmünün Kaliforniya hukukundaki muadil düzenlemesini oluşturmaktadır. Ancak CACC sisteminde, mezkûr fesih sebeplerini

²⁹ Bkz. Aışkan, s. 200.

³⁰ Bkz. Anayasa Mahkemesi Bireysel Başvuru Numarası: 2019/20904 Karar Tarihi: 15/04/2021.

³¹ Bkz. III. Bölüm.

³² İmregün, O. (1969). Amerikan Ortaklıklar Hukukunun Ana Hatları. İstanbul: İÜHFY, s. 35.

³³ “California General Corporations Code”, öğretilde “Kaliforniya Şirketler Kanunu” ifadesiyle tercüme edilmektedir, bkz. Pehlivanoglu, M.C. (2021). Yönetim Kurulunda Cinsiyet Kotası Uygulamasının Amerikan Şirketler Hukuku Açısından Değerlendirilmesi. Tüzel Kişilik Penceresinden Anonim Ortaklık Sempozyumu içinde (s. 641- 650). İstanbul: 12 Levha Yayıncılık, s. 642.

³⁴ Bkz. Pehlivanoglu, M.C. (2019). Involuntary Dissolution: Theory and Operation in Publicly Traded Corporations. Annual Survey of International and Comparative Law, C23(1), 1- 19, s. 2.

doğuran bir şirket eylemi, şirket esas sözleşmesinin değiştirilmesi veya başkaca korporatif işlemlerle düzeltilebilecek ise, fesih davası açılmadan en az otuz gün önce durumun şirkete bildirilmesi ve davanın da ancak aykırılıkların bu sürede şirket tarafından düzeltilmemesi halinde açılması kuralı bulunmaktadır (CACC m. 1801(b)).

Fesih sebebini doğuran şirket eyleminin esas sözleşme ya da başkaca korporatif işlemlerle düzeltilmesinden kastedilen hususlar hiç kuşkusuz sadece şirketler hukuku bağlamında korporatif düzlemede³⁵ anlam ifade eden işlemlerin yapılmasını değil, aynı zamanda üçüncü kişiler nezdinde hak ve borçları ilgilendiren işlemlere dayanak teşkil edecek yönetim kurulu kararı ve talimatları gibi işlemleri de kapsamaktadır. Dolayısıyla, şirketin sadece şirketler hukuku değil, örneğin borçlar hukuku tahtındaki işlemleri vasıtasıyla ihlal konusu eylemleri gidermesi mümkün ise yine fesih yoluna başvurulmaması gerekecektir. Şirkete ihlal konusu eylemi düzeltilmesi için süre verilecek olması hiç kuşkusuz feshin son çare olması ilkesinin bir yansıması durumundadır (CACC m. 1801(c)).

VI. SONUÇ

Anonim şirketlerin birbirlerine yabancı olan sermaye sahipleri ile finansman kaynakları arasında bağlantı kurulmasını mümkün kılarak günümüz ekonomik düzeninin oluşumuna altyapı teşkil ettiği yadsınamaz olduğundan³⁶, bu şirketlerin kamu düzenine uygun faaliyet göstermesinin Bakanlık tarafından denetlenmesinin meşru amaçlara³⁷ hizmet ettiği açıktır. Bununla beraber, TTK m. 210(3) hükmünün uygulamasının hükmün amacından şaşmaması adına, özellikle kamu düzenine aykırı işlem ve faaliyetlerin kapsamına nelerin girdiğinin belirli olmaması karşısında hukuki güvenlik ve öngörülebilirliği teminin TTK sisteminde anonim şirket yönetim kurulunun sorumluluklarına ilişkin hükümler dikkate alınmak suretiyle sağlanması tercih edilmelidir. TTK m. 210(3) dairesinde bir fesih davasının yerindeliliğinin tespitinde bu yaklaşımın uygulanması ise

³⁵ Korporatif terimi, şirket tüzel kişiliğinin organizasyon yapısı ve iç işleyişine ve bu arada pay sahipleriyle şirket arasındaki ilişkiye dair kavramları ifade etmek üzere kullanılmaktadır (Ayoğlu, T. (2018). Sermaye Şirketleri Özelinde Şirketler Hukuku Uyuşmazlıklarının Çözümünde Tahkim. İstanbul: 12 Levha Yayıncılık, s. 9).

³⁶ Postacıoğlu, İ.E. (1978). Halil Arslanlı'nın Anısına Armağan. Anonim Şirketlerde İdare Meclisi Azalarının Hukuki Mesuliyeti (s. 479- 511). İstanbul: İÜHFY, s. 481.

³⁷ Bkz. Anayasa m. 48(2): "Devlet, özel teşebbüslerin milli ekonominin gereklerine ve sosyal amaçlara uygun yürütmesini, güvenlik ve kararlılık içinde çalışmasını sağlayacak tedbirler alır."

kamu düzeni kavramının çerçevesini çizecek olan hâkimin takdir yetkisi dahilinde mümkün kılınacaktır³⁸.

O halde kamu düzenine aykırı işlem ve faaliyette bulunduğu saptanan bir anonim şirkette öncelikle şirket yönetim kurulunun bu faaliyetten haberdar edilerek bunu düzeltmesinin beklenmesi, bu anlamda şirket yönetim kurulunun TTK m. 375(1)(e) yetki ve görevini icrasının gözlemlenmesi, şayet ihlal tekerrür eder veya Bakanlık bildirimini sonuçsuz kalırsa bu halde fesih davasının açılması ve feshe karar verilmesi TTK sistemine uyarlık taşıyacaktır³⁹. Zira aksi halde, kamu düzenine aykırı bir eylem gerçekleşmiş bulunsa dahi bunun doğrudan şirket tüzel kişiliğinin kendisine izafe edilmesi meşruiyet temelinden uzaklaşmış olacaktır. Üstelik karşılaştırmalı hukuktan Kaliforniya şirketler hukuku da bu yaklaşımı benimseyen bir örnek teşkil etmektedir. Nihayetinde Yönetmelik m. 4(1) düzenlemesiyle Bakanlık denetiminin amacının ticaret şirketlerinin TTK ve bu kanuna dayanılarak çıkarılan düzenleyici işlemlere uygun işlem yapmalarını sağlamak olduğu belirtilmiştir. O halde Bakanlık denetiminde denetim konusu anonim şirketin mevzuat uyum yükümlülüklerine riayet edip etmediğinin değerlendirilmesi ve neticede fesih davasından önce bu riayetin artırılmasının teminine ilişkin önlemlerin alınmasının sağlanması önem taşımaktadır. Nitekim mezkûr Yönetmelik hükmünde uygunsuzlukların giderilmesi için rehberlik edileceği vurgulanmaktadır.

KAYNAKÇA

Alışkan, M. (2007). Türk Ticaret Kanunu'na Göre Sanayi ve Ticaret Bakanlığı'nın Anonim Şirketleri Denetlemesi ve İlgili Fesih Davaları. İstanbul: Legal.

Artık, S.A. (2018). İstinaf Kanun Yolunda Kamu Düzeni Kavramı. TBB Dergisi, (134), 257- 292.

Atakan, A. (2007). Kamu Düzeni Kavramı. MÜHF- HAD, C13(1- 2), 59- 136.

Atasoy, K. (2020). Sözleşme Özgürlüğünün Kamu Düzenine Aykırılık Sınırı. İstanbul: 12 Levha Yayıncılık.

Ayoğlu, T. (2018). Sermaye Şirketleri Özelinde Şirketler Hukuku Uyuşmazlıklarının Çözümünde Tahkim. İstanbul: 12 Levha Yayıncılık.

³⁸ Kamu düzenine ilişkin hükümleri hâkimin takdir yetkisini kullanarak belirleyeceği yönünde bkz. Atakan, A. (2007). Kamu Düzeni Kavramı. MÜHF- HAD, C13(1- 2), 59- 136, s. 88.

³⁹ Mülga TTK m. 466 hükmü açısından mülga TTK m. 274(2) hükmüne dair benzer bir değerlendirme için bkz. Birsell, M.T. (1973). Anonim Şirketler Hukukunda Kar Kavramı C. 1. İzmir: Ege Üniversitesi Matbaası, s. 63.

- Bahtiyar, M. (2020). Ortaklıklar Hukuku. İstanbul: Beta Yayınevi.
- Baştuğ, İ. (1974). Şirketler Hukukunun Temel İlkeleri. İzmir: EÜİTBF Yayınları.
- Birsel, M.T. (1973). Anonim Şirketler Hukukunda Kar Kavramı C. 1. İzmir: Ege Üniversitesi Matbaası.
- Can, O. (2015). Gümrük ve Ticaret Bakanlığı'nın Ticaret Şirketlerinin Feshini İsteme Davasında Bir Yıllık Süreye İlişkin Anayasaya Aykırılık Sorunu (TTK m. 210/F.3). BATIDER, C31(4), 111-126.
- İmregün, O. (1969). Amerikan Ortaklıklar Hukukunun Ana Hatları. İstanbul: İÜHFY.
- Kaderoğlu, M. (2017). Anonim Şirketlerin İnfisahı (Dağılması). İstanbul: 12 Levha Yayıncılık.
- Karasu, R. (2015). Anonim Şirketlerde Emredici Hükümler İlkesi. Ankara: Yetkin Yayınları.
- Moroğlu, E. (2017). Anonim Ortaklıkta Genel Kurul Kararlarının Hükümsüzlüğü. İstanbul: 12 Levha Yayıncılık.
- Mutluer, M. K. vd. (2013). Sermaye Şirketlerinin Denetimi. İstanbul: İstanbul Bilgi Üniversitesi Yayınları.
- Oğuzman, M. K. ve Barlas, N. (2017). Medeni Hukuk. İstanbul: Vedat Kitapçılık.
- Pehlivanoğlu, M.C. (2021). Yönetim Kurulunda Cinsiyet Kotası Uygulamasının Amerikan Şirketler Hukuku Açısından Değerlendirilmesi. Tüzel Kişilik Penceresinden Anonim Ortaklık Sempozyumu içinde (s. 641- 650). İstanbul: 12 Levha Yayıncılık.
- Pollman, E. (2019). Corporate Disobedience. Duke Law Journal, C68(4), 709- 765.
- Poroy, R. vd. (2019). Ortaklıklar Hukuku II. İstanbul: Vedat Kitapçılık, s. 1557.
- Postacıoğlu, İ.E. (1978). Halil Arslanlı'nın Anısına Armağan. Anonim Şirketlerde İdare Meclisi Azalarının Hukuki Mesuliyeti (s. 479- 511). İstanbul: İÜHFY.
- Pulaşlı, H. (2018). Şirketler Hukuku Şerhi Cilt III. Ankara: Adalet Yayınevi.
- Pulaşlı, H. (2020). Şirketler Hukuku Genel Esaslar. Ankara: Adalet Yayınevi.
- Sarıkaya, S. (2020). Koronavirüs (Covid- 19) Salgını Sebebiyle Sermaye Şirketlerine Getirilen Kar Dağıtım Sınırlaması. BUHFD, C.15(193- 194), 1263- 1301.

Yaşar, T.N. (2021). Anonim Şirket Yönetim Kurulunun Uyum (Compliance) Yükümlülüğü. Tüzel Kişilik Penceresinden Anonim Ortaklık Sempozyumu içinde (s. 267- 274). İstanbul: 12 Levha Yayıncılık.